

Qui educa a qui? Desaprendre per educar

Published by [Interacció](#) [1] on 04/09/2018 - 11:04 | Last modification: 18/02/2026 - 10:12

Una reflexió crítica que qüestiona la separació entre educació i cultura i defensa una relació fluida i col·lectiva que travessa institucions, espais i pràctiques quotidianes.

La pregunta és àmplia. Es qüestiona el mateix sentit d'educar i tots els camins possibles. Quin és l'objectiu, quines les fonts i quin el motor? I més concretament, quin pot ser l'entorn més idoni i quines les experiències culturals que ens eduquen al llarg de la vida?

Fomentar el coneixement del món mitjançant la creativitat, a més de contribuir a una mirada crítica, diversa i reflexiva són objectius compartits tant per l'àmbit cultural com per l'educatiu. Aleshores, per què sovint es treballen en paral·lel, si cultura i educació formen part d'un mateix bastió social?

Troblem departaments d'educació per una banda i de cultura per l'altra, escoles i biblioteques, centre cívics i museus. Són només exemples de binomis que reflecteixen aquesta divisió.

"ja no es tracta només d'un problema entre ministeris; avui hi ha un important embolic conceptual creat per aquella separació que cal anar desfent; i desfer és, sovint, més complicat i requereix més temps que no pas fer quelcom nou.[\[1\]](#)

Així il·lustra Eulàlia Bosch l'embull entre ambdós àmbits, en una entrevista amb Gemma Carbó que figura a [L'Assinatura pendent: converses sobre educació, política i cultura](#) [2].

Eulàlia Bosch, comissària d'Interacció 18, ens ofereix algunes pistes sobre els lligams perduts entre cultura i educació al llibre [Qui educa a qui? Històries breus de llarga durada](#) [3].

L'objectiu d'aquesta publicació és desfer imaginaris i prejudicis castradors, desfermar estructures preestablertes llargament arrelades sobre els significats i processos bàsics de l'aprenentatge, i refer al mateix temps els lligams entre cultura i educació des de noves perspectives.

Educació i cultura són relacions indissociables que cal reenllaçar

Com hauríem de redefinir la relació entre educació i cultura?

Una de les vies que proposa Eulàlia Bosch per resignificar el vincle entre educació i cultura és que les institucions educatives es trobin amb les institucions culturals del seu entorn més proper. A més planteja que “l'encontre fluid entre els àmbits que avui coneixem com a educació i cultura podria (i hauria de) facilitar eines per afrontar la por de viure, una dimensió sempre present en la història de la humanitat, que avui es manifesta àmpliament i obertament; podria (i hauria de) generar confiança i esperança.”[\[iii\]](#)

La separació de les àrees educatives i culturals en les polítiques públiques es va originar el 1959 amb el primer ministre de Cultura francès, André Malraux. Malgrat tenir els seus [defensors](#) [4], cada vegada són més les veus que plantegen justament la necessitat d'aglutinar els agents educatius i culturals, començant per l'administració. Pel que fa a l'àmbit català, Josep Ramoneda ja va dir, el 2006:

"Catalunya necessitaria un gest clar en aquest sentit, i la creació d'una macroconselleria d'Educació, Comunicació i Cultura seria un senyal extraordinàriament expressiu. L'educació, la comunicació i la cultura són, per aquest ordre, els elements configuradors del nivell cultural d'una ciutat. Jo crec que estimular la curiositat —insisteixo, en el sentit fort de la paraula— és un element determinant per provocar el desenvolupament cultural.”[\[iiii\]](#)

Però, què pot portar a relacionar entorns educatius amb espais pensats per a la cultura?

Pensar en un encontre fructífer entre les instàncies culturals i educatives és també afavorir un entorn adequat, unes condicions propícies. En aquest sentit, Bosch cita a Jack Steinberger: “Crec més en les circumstàncies que en els genis.”[\[iv\]](#) A més, tots estem cridats a contribuir a aquesta trobada, no tan sols les institucions. [L'entorn és col·lectiu](#) [5] i el fem entre tots. El carrer, és a dir l'espai públic, és un veritable agent educador per a tothom i és per això que arquitectes com Itziar Gonzalez centren el focus en [reconfigurar la creació de l'espai](#) [6] a través de la participació ciutadana, cada vegada estesa a [més àmbits](#) [7].

Les polítiques culturals i educatives, doncs, s'han d'entendre com a intervencions que afavoreixin tant les circumstàncies ideals com la ciutadania activa i participativa, a través del lliure intercanvi d'idees basat en els

drets humans i les experiències que garanteixin oportunitats per a l'[educació al llarg de la vida](#) [8] del conjunt de la societat. Tothom és capaç de fer aportacions valuoses si integra una actitud crítica en línia amb la consciència cívica, tant en l'esfera privada com en la pública. Tal com va dir el pedagog americà TheodoreSizer:

'El test definitiu d'una bona educació és allò que un fa habitualment quan ningú no el mira.' Perquè, a més de drets, cadascú té el deure i el repte d'educar-se —a més de conèixer-se— a si mateix.[\[v\]](#)

Malgrat tot, Bosch assenyala que “la sorpresa i la seducció que alimenta la curiositat no és una cosa que es pugui circumscriure a cap àmbit determinat”[\[vi\]](#). És per tant el desig, veritable motor del coneixement i nexa profund entre cultura i educació, que habita a tot arreu, en tots els temps i espais; és una de les claus a l'hora d'adquirir un cert grau de llibertat, d'una banda, i el gaudi d'aprendre per saciar la curiositat de l'altra. El seu objectiu és “distingir i fer jugar a favor propi el passat, present i futur, els diversos temps en què s'inscriuen, moltes vegades sense ordre ni concert, la necessitat de protecció i el desig d'autonomia.”[\[vii\]](#) Bosch justifica així la necessitat de conduir el desig a través de la troballa, en comptes de preuar l'acumulació d'informació, ja que “no té cap sentit fer virtut de la compilació exagerada i no del plaer de la descoberta”[\[viii\]](#).

Fer realitat tots aquests vincles que apuntem és responsabilitat del conjunt dels agents educadors i culturals, que som totes les persones. Es tracta d'una tasca compartida i Eulàlia Bosch ens repta a assumir-la conscientment, des de tots els àmbits i sense embuts:

"Digues en veu alta el que has imaginat quan vulguis que l'educació [i la cultura] deixi de ser un tema en mans dels experts. Simplement intenta-ho.[\[ix\]](#)

Qui educa a qui? Històries breus de llarga durada és, en definitiva, un ampli repertori de pensaments sobre l'educació, on conflueixen diverses idees entorn dels processos educatius, des de les més universals a aquelles més concretes. S'hi reflecteixen exemples i casos que ajuden a entendre quin és el significat de l'educació i quin paper hi juga la cultura en aquests processos d'aprenentatge que ens acompanyen a tot arreu i durant tota la vida.

Enguany, a Interacció 18 debatrem sobre l'essència i l'estreta relació entre educació i cultura. D'ara endavant, per la comunitat virtual d'Interacció circularan propostes que estimulin el debat entorn els seus temes, pensant en les diferents realitats locals i globals. Com sempre ho farem amb l'objectiu d'oferir-vos recursos, perquè els compartiu, els comenteu o us animeu a afegir-ne de nous. Esteu tots convidats a participar-hi!

Accés

Aquest llibre està registrat i disponible al catàleg bibliogràfic [C](#) [9][ERCles](#) [9].

Notes

[\[i\]](#) Eulàlia Bosch, a “L'Assignatura pendent. converses sobre educació, política i cultura”, de Gemma Carbó, p.183.

[\[ii\]](#) *Ibíd.* p. 189.

[\[iii\]](#) Josep Ramoneda, “[Nous accents 2006](#) [10]”.

[\[iv\]](#) Eulàlia Bosch, “Qui educa a qui? Històries breus de llarga durada”, capítol “Pot tenir fills la lluna?”, p. 28.

[\[v\]](#) *Ibíd.* capítol “Pot ser? Potser...”, p.117.

[vi] Ibíd. capítol “El petó”, p. 59.

[vii] Ibíd. capítol “Protecció i autonomia”, p. 22.

[viii] Ibíd. capítol “Les matemàtiques i els pirates”, p. 54.

[ix] Ibíd. capítol “Ciutadans i experts”, p. 34.

Categories: Interacció 2018

Categories: Interacció: jornades

Categories: Article

Tags: educació i cultura

Tags: polítiques culturals

Tags: desenvolupament territorial

Tags: participació cultural

Tags: valor públic de la cultura

- [11]

Source URL: <https://interaccio.diba.cat/en/blogs/2018/qui-educa>

Links:

[1] <https://interaccio.diba.cat/en/members/interaccio>

[2] http://cercles.diba.cat/cgi-bin/koha/opac-detail.pl?biblionumber=45453&query_desc=kw%2Cwrdl%3A%20Assignatura%20pendent

[3] <http://cercles.diba.cat/cgi-bin/koha/opac-detail.pl?biblionumber=45949>

[4] http://www.abc.es/cultura/abci-necesario-ministerio-cultura-independiente-educacion-201610091812_noticia.html

[5] <http://interaccio.diba.cat/blogs/2018/tribueduca>

[6] <https://www.youtube.com/watch?v=Mh1JfjJcKBA>

[7] <http://interaccio.diba.cat/blogs/2018/participacio-cultura>

[8] <http://interaccio.diba.cat/blogs/2018/dret-educacio-tota-vida>

[9] <http://cercles.diba.cat/>

[10] http://www.bcn.cat/plaestrategicdecultura/pdf/Opinio_JosepRamoneda_CCCB.pdf

[11] <https://interaccio.diba.cat/node/7616>